

Handlingsplan for universell utforming og tilrettelegging ved HiMolde

2018 – 2021

1. Begrepsavklaring og lovmessig forankring

HiMolde er ved norsk lov pålagt å arbeide aktivt for universell utforming og tilrettelegging av læringsmiljøet ved skolen. Handlingsplan for universell utforming og tilrettelegging 2018 – 2021 er et ledd i dette arbeidet. Handlingsplanen lages og ettersees av Læringsmiljøutvalget.

1.1 Universell utforming og Læringsmiljøet

I følge Universitets og høyskolelovens §4-3 skal institusjonene så langt det er mulig og rimelig, sørge for at læringsmiljøet er utformet etter prinsippet om universell utforming.

Likestillings- og diskrimineringslovens § 19 slår fast at offentlige virksomheter har en plikt til å jobbe aktivt og målrettet for å fremme universell utforming innen virksomheten.

Norge undertegnet i 2007 FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Konvensjonen definerer «universell utforming» som utforming av produkter, omgivelser, programmer og tjenester på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming».

Mens Likestillings –og diskrimineringsloven sier at universell utforming skal utforme de fysiske forholdene, inkludert informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), deler Universell, Nasjonal pådriver for universell utforming og individuell tilrettelegging i høyere utdanning, universal utforming av læringsmiljø inn i fem områder:

Fysisk læringsmiljø: Bygninger og omgivelser
Psykososialt læringsmiljø: De mellommenneskelige forhold, trivsel og samhandling
Organisatorisk læringsmiljø: Kvalitetssystemer og andre system for tilbakemelding og medvirkning
Digitalt læringsmiljø: Grensegangen mellom læringsprosesser, pedagogikk og teknologi
Pedagogisk læringsmiljø: Form, innhold og rammer for den pedagogiske aktiviteten som påvirker studentenes læring.

Universell utforming av læringsmiljøet innebærer å utforme dette miljøet på en slik måte at alle studenter som er kvalifisert for opptak kan få utbytte av utdanningen uavhengig av funksjonsnivå og med minst mulig bruk av særløsninger.

1.2 Tilrettelegging av læringsmiljøet

Mens universell utforming gjelder for alle, gjelder tilrettelegging for noen få med ekstra behov.

Universitets- og Høgskoleloven §4-3 sier følgende om tilrettelegging:

- Institusjonen skal, så langt det er mulig og rimelig, legge studiesituasjonen til rette for studenter med særskilte behov. Tilretteleggingen må ikke føre til en reduksjon av de faglige krav som stilles ved det enkelte studium.

Om retten til tilrettelegging i Likestillings- og diskrimineringsloven §21:

- Elever og studenter med funksjonsnedsettelse ved skole- og utdanningsinstitusjoner har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen, for å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter. Retten gjelder tilrettelegging som ikke innebærer en uforholdsmessig byrde

FN-konvensjonen om rettigheten til mennesker med nedsatt funksjonsevne definerer mennesker med nedsatt funksjonsevne som blant annet mennesker med langvarig fysisk, mental, intellektuell eller sensorisk funksjonsnedsettelse som i møte med ulike barrierer kan hindre dem i å delta fullt ut og på en effektiv måte i samfunnet, på lik linje med andre.

I Strategisk plan 2020 skal Høgskolen i Molde sikre et godt lærings- og studentmiljø, slik at flest mulig gjennomfører sine studier på normert tid. Målet bør være at andel studenter med nedsatt funksjonsevne gjennomfører sine studier gjenspeiler studentmassen for øvrig. Å gjennomføre høyere utdanning har direkte relevans for yrkesdeltakelse for mennesker med funksjonsnedsettelse. Personer med nedsatt funksjonsevne har ifølge Barne- ungdoms- og familiedirektoratet 4,5 ganger høyere sjanse for å være i arbeid dersom de har tatt høyere utdanning, fremfor kun grunnskole. Til tross for dette er det en betydelig lavere andel personer med funksjonsnedsettelse som tar høyere utdanning enn i befolkningen for øvrig. Å sikre gjennomføring av høyere utdanning for studenter med nedsatt funksjonsevne blir dermed et viktig samfunnsoppdrag for HiMolde.

2. Tiltak for et universelt utformet læringsmiljø

Det er læringsmiljøet som skal være universelt utformet, samt tilbud og tjenester som retter seg direkte mot studentene.

2.1. Fysiske læringsmiljø

Fysisk læringsmiljø er utforming og bruk av bygninger og fysiske omgivelser slik at det fremmer læring og læringsaktiviteter.

Påse at eksisterende bygningene er etter gjeldende forskrifter.	Statsbygg	Kontinuerlig
Oppfølging av forbedringspunkt: <ul style="list-style-type: none"> •Elektriske døråpnere til auditorier og dører med særskilte krav. •Kontrastmarkering av søyler i fellesområdene. •Tilrettelegging av HC-plasser i auditoriene •Fare- og oppmerksomhetsfelt i trapp i kantinen. •Trappeneser i flere trapper. •Taktil merking under håndlistene for å skille etasjene fra hverandre. •Bøylebeslag på HCWC •Kiler ved for høye dørterskler	Statsbygg	2018
Påse at nybygg blir utformet etter prinsipper om universell utforming ved nye campuser i Kristiansund. Ta studenter med på råd i løpet av prosessen	Utbygger Studiesjef	Skal stå ferdig 2022
Påse at nytt Servicesenter, ved en eventuell ombygging, blir utformet etter prinsipper om universell utforming. Ta studenter med på råd i løpet av prosessen	Studiesjefen og utbygger	2018/2019
HiMolde skal ha et tilfredsstillende tilbud av boliger tilrettelagt for studenter med nedsatt funksjonsevne.	Studentsamskipnaden i Molde	Kontinuerlig

2.2 Psykososialt læringsmiljø

Psykososialt læringsmiljø omhandler mellommenneskelige forhold i forbindelse med aktiviteter ved skolen. Det omhandler trivsel og samhandling mellom studenter og mellom studenter og ansatte.

Implementere og evaluere prosjektet «En God Start».	Læringsmiljøutvalget og Studiemiljøkoordinator	Fra og med studieåret 2018/2019
Delta i SHoTundersøkelsen 2018	Studiesjef og Studentrådgiver	Selve undersøkelsen er i februar-mars 2018. Oppfølgingsarbeidet fra resultater fra undersøkelsen begynner i September 2018.
Faglig og personlig rådgivning, inkludert ny studieveiledningstjenester som opprettes høsten 2018.	Studentrådgiver, Bibliotekssjef. Studielede og Studiesjef. Studentverter og mentore.	Kontinuerlig
Være pådriver for et inkluderende læringsmiljø ved HiMolde, med studentforeninger, gode møteplasser og sosiale aktiviteter.	LMU, Studiemiljøkoordinator, Studentrådgiver, Styret i iStudent.	Kontinuerlig
Legge til rette for studentdemokrati og medbestemmelse for studenter i saker som angår skolen.	LMU og styret i Studenttinget.	Kontinuerlig
Tilby gode studentboliger, barnehageplasser og rådgivning for studenter.	Studentsamskipnaden i Molde	Kontinuerlig
Delta i prosjektet Lykkepromille og arrangere et bredt spekter av aktiviteter i oppstartsuka og andre studentarrangement.	Styret i studentforeninger, Studiemiljøkoordinator, Studentrådgiver	Ved samlinger i prosjektet og ved arbeid med studentarrangement

2.3 Organisatorisk læringsmiljø

Organisatorisk læringsmiljø omhandler systemer for tilbakemelding og medvirkning, og skal sikre studentenes medvirkning i prosesser som har innvirkning på studentenes totale læringsmiljø.

Studenter skal ha anledning til å rapportere om læringsmiljø og tilrettelegging i evaluering av studier og undervisning.	Studieutvalget	Årlig
Studenter skal kunne bruke Dialogknappen for å melde fra om forhold ved skolen som angår læringsmiljøet. Studenter skal også kunne bruke knappen Si fra på sikresiden.no fra våren 2018.	Studiesjefen/ LMU/ It-sjef	Kontinuerlig
Oppfølging av nye retningslinjer for kvalitetsteam. Retningslinjer for hvordan studentrepresentanter velges inn i Kvalitetsteam bør presiseres i retningslinjene.	Dekaner Studieutvalg	Kontinuerlig 2018
Gjennomgang av og arbeid med funn om Læringsmiljø i Studiebarometeret.	Studieutvalget/ LMU	Årlig
Synliggjøre Pedagogisk pris og Studiemiljøprisen.	Studiesjef	Årlig
Utarbeide rapport over tiltak gjort for Læringsmiljøet og tilrettelegging ved HiMolde.	LMU	Årlig
Saksgang i forbindelse med søknad om tilrettelegging og klage på vedtak skal være i tråd med gjeldende lover, samt EUs forordning om personvernlov som inntreer mai 2018.	Arkivsjef	Kontinuerlig

2.4 Digitalt læringsmiljø

Ny likestillings- og diskrimineringsloven trådte i kraft 1. januar 2018, og fra 1. januar 2019 må alle nye nettløsninger rettet mot studentene være universelt utformet. Eksisterende nettløsninger rettet mot studentene skal være universelt utformet fra 2021.

Lenke: [Lov om likestilling og forbud mot diskriminering](#)

Lenke: [Forskrift om universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologiske \(IKT\)-løsninger](#)

HiMolde planlegger nye nettside og vurderer leverandører av nye nettsider. Leverandør av nye nettsider må følge minimumskravene for WCAG 2.0 standarden for nettsider.	Informasjonssjef og It-sjef	1.jan.2019
HiMolde tok i bruk ny læringsplattform CANVAS høsten 2017. Leverandør av nye plattform må følge minimumskravene for WCAG 2.0 standarden for nettsider.	Prosjektleder i samarbeid med It-avd.	1.jan.2019.
Tilby opplæring og support for nye brukere av Canvas.	It-avd.	
Undersøke hvordan HiMolde kan oppfylle krav til teksting av videoer ved HiMoldeX.	Studiesjef	1. jan. 2021.
Elektroniske dokumenter må kunne leses av studenter og av tekniske hjelpemidler for lesing av tekst jmf. Difis veilder for universell utforming av elektroniske dokumenter	Studiesjef Avdelingene	1.jan.2019
Finne gode løsninger for gjennomføring av digital eksamen for sterkt synshemmede.	Eksamensteamet	2018
Be leverandør om mer avansert stavekontroll ved digital eksamen.	Eksamensteamet	2018
Påse at appen for Canvas, og eventuelle nye apper, følger universell utforming.	Prosjektleder for Canvas i samarbeid med It-avd.	1.jan.2019

2.5 Pedagogisk læringsmiljø

Pedagogisk læringsmiljø omhandler den pedagogiske aktiviteten som påvirker studentenes læring. Dette berører utforming av mål, innhold, aktiviteter og vurderinger. Alle skal kunne ta del i undervisningen og ha et best mulig utbytte av denne.

Skape økt oppmerksomhet om utdanningskvalitet og å initiere og gjennomføre tiltak som kan bedre både studentenes læring og deres opplevelse av undervisningen.	Viserektor for utdanning	Kontinuerlig
Diskutere og dele erfaringer i pedagogikk i Pedagogisk Slang	Viserektor for utdanning	Hvert semester
Velge varierte former for vurdering	Faglærere og studieledere	Kontinuerlig
Velge varierte former for undervisning	Faglærere og studieledere	Kontinuerlig
Offentliggjøre pensumliste tidlig, særlig viktig for studenter som må søke om å få pensum som lydbok. Undervisning for faglærere i Leganto pensumlistesystem.	Faglærere Biblioteksjef	I god tid før studiestart 2018
Presentasjoner og informasjonsmateriell, også elektronisk informasjon, skal ha god kontrast og god skrifttype, slik beskrevet i Universells veileder om tilgjengelige dokumenter.	Faglærere	Kontinuerlig
Gi studenter mulighet til å se presentasjoner som blir brukt i undervisning i forkant av undervisning.	Faglærere	Kontinuerlig
Bruk av mikrofon i undervisning, i auditorium der mikrofon finnes.	Faglærere	Kontinuerlig
Gjenta spørsmål som stilles i plenum under undervisning.	Faglærer	Kontinuerlig

Informere studenter via læringsplattform og nettside om muligheter for tilrettelegging ved eksamen.	Eksamensteamet	I god tid før gitte søknadsfrister
Vurdere alternative former for aktiviteter eller vurderinger for studenter med spesielle behov.	Faglærer, studentrådgiver/tilretteleggingskoordinator og eksamensteam.	Ved henvendelse fra studenter

Andre tilbud og tjenester på campus

Informere tilretteleggingskoordinator om søknader om opptak fra studenter med tilretteleggingsbehov	Opptaksteamet	Fortløpende ved søknader om opptak
Gi informasjon om innhold i studier og muligheter for tilrettelegging i studiet, både på engelsk og norsk, på HiMoldes nettsider.	Informasjonssjef og tilretteleggingskoordinator	Gjennomgang av nettsider foran hvert opptak
Veilede studenter med nedsatt funksjonshemming som ønsker å reise på utveksling.	Utvekslingskoordinator	Kontinuerlig
Formidle informasjon om pensumslitteratur som lydbok.	Biblioteksjef, Studentrådgiver, Tilretteleggingskoordinator	Kontinuerlig
Undersøke muligheten for å legge ved anonym dysleksiattest ved besvarelsen på eksamen for studenter med dysleksi.	Eksamensteam	2018